

Beantwoording Zienswijzen ontwerp projectplan Waterwet Oeveroptimalisatie Zwarte Water

Zienswijze	Beantwoording
Staatsbosbeheer	
Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer zijn in overleg over KRW Zwarte Water. Gedurende de terinzagelegging van het projectplan zijn de zorgen van Staatsbosbeheer nog niet (volledig) weggenomen, vandaar deze zienswijze. Doel van het indienen van de zienswijzen is het helpen behalen van de Kaderrichtlijn Water doelen maar ook het voorkomen en beperken van negatieve effecten. De zienswijzen zien op:	
Nut en noodzaak van luwtezones en damwanden	
Een goede kwantitatieve en kwalitatieve onderbouwing voor de noodzaak van luwtezones en de daarmee samenhangende maatregelen als het plaatsen van damwanden wordt gemist	Deze zienswijze is voor ons aanleiding geweest om het Projectplan Waterwet aan te vullen met een onderbouwing over de noodzaak van luwtezones en de daarmee samenhangende maatregelen. Deze onderbouwing is in hoofdstuk 1.1, hoofdstuk 1.3 en hoofdstuk 2.2 toegevoegd.
Om de doelen van KRW en PAGW te kunnen realiseren ligt de focus op het versterken van natuurlijke processen en op systeemherstel ten behoeve van veerkrachtige en hoogwaardige water- en landnatuur. Het plaatsen van damwanden hoort hier niet bij.	Het Besluit Projectplan Waterwet ziet op de waterstaatkundige wijziging van circa 5,6 km oever in het Zwarte Water. Deze wijziging is gericht op verbetering van de natuurlijke processen voor verblijf-, paai- en opgroeigebied voor vissen. Met deze KRW maatregel 'oeveroptimalisaties' geeft Rijkswaterstaat inhoud aan KRW-doelen waartoe in 2009 is besloten. De toepassing van verticale gesloten damwanden is gezien de systeemkenmerken (bodemplugging, afvoer- en windcondities en het gebruik voor beroeps- en recreatievaart) de meest effectieve wijze om rustige verblijfgebieden voor vis langs de oevers te laten ontstaan. Deze rustige verblijfgebieden in het Zwarte Water ten noorden van Hasselt vormen nieuwe schakels voor de migratie van vis van het Zwarte Meer naar de Overijsselse Vecht en Sallandse Weteringen. In hoofdstuk 1.1, hoofdstuk 1.3 en hoofdstuk 2.2 van het Projectplan is een toevoeging opgenomen waarin de keuze voor deze maatregel wordt uitgelegd.
In het Zwarte Water zijn de doelsoorten Bittervoorn, Kwabaal, Grote Modderkruiper, Riviergrondel en Winde aangewezen. Uit de	Het proces rondom het vaststellen van de KRW maatregelen voor het Zwarte Water staat beschreven in hoofdstuk 1.1 van het Projectplan Waterwet.

<p>Leidraad KRW Oost-Nederland en het KRW-toetsingsformulier blijkt dat voor deze vissen andere maatregelen, zoals overstromingsvlaktes en verbindingen met het achterland beter zijn dan luwtezones. Daarnaast blijkt uit het KRW-toetsingsformulier dat de toestand voor vissen tussen 2015 en 2020 is verbeterd. Uit de Leidraad blijkt dat luwtezones enkel voor de doelsoort Bittervoorn positief bijdragen. Luwtezones dragen wel bij aan de toename van het aantal vissen maar overstromingsvlaktes zijn hiervoor belangrijker schakels.</p>	<p>De genoemde overstromingsvlaktes ten behoeve van de kwabaal worden door de Provincie Overijssel uitgevoerd en zijn geen onderdeel van de KRW opgave. In de Leidraad staan maatregelen en hun effectiviteit beschreven. De Leidraad heeft niet tot doelstelling om maatregelen in een specifiek waterlichaam voor te schrijven. De maatregelen ten behoeve van een waterlichaam zijn beschreven in factsheet, Voor het Zwarte Water betreft dat factsheet Vechtdelta Groot Salland (factsheet OW 80 Ministerie Infrastructuur en Water, 2022).</p> <p>Ook in de laatste factsheet voldoet de visstand nog niet aan de eis. Maatregelen zijn daarom nog steeds noodzakelijk.</p>
<p>Uit het KRW-toetsingsformulier blijkt dat de vegetaties in het Zwarte Water voldoen aan de Goede Ecologische Toestand. Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkeling van luwtezones niet nodig is voor watervegetaties.</p>	<p>Het is juist dat de ontwikkeling van luwtezones niet nodig is voor watervegetaties. Het doel van het project is zoals in het projectplan Waterwet beschreven het verbeteren van de visstand. Ook de factsheet (factsheet OW 80 Ministerie Infrastructuur en Water, 2022) geeft aan dat de visstand in het Zwarte Water niet aan de gestelde eisen voldoet. De luwtezones die aangelegd gaan worden hebben tot doel de visstand te verbeteren.</p>
<p>De luwtezones en de damwanden zijn gepland op locaties waar geen afslag van rietkragen en oevers plaatsvindt. Daar waar wel oeverafkalving plaatsvindt zijn geen damwanden of oeverbescherming voorzien en worden de oevers dus niet beschermd door de KRW-maatregel.</p>	<p>Het beschermen van de bestaande rietkragen en oevers zijn niet het doel van dit project. Maar dat kan wel een neveneffect zijn van de maatregelen die genomen worden. De locaties van de luwtezones en damwanden zijn niet bepaald op basis van afkalving. De</p> <p>De onderbouwing van de keuze damwanden staat beschreven in H2.2 van het Projectplan Waterwet en is naar aanleiding van deze vraag uitgebreid.</p>
<p>Verzocht wordt om een nadere toelichting op de nut en noodzaak voor de voorgestelde aanleg van luwtezones met damwanden op de betreffende locaties. Tevens wordt verzocht om een mogelijkheid tot het geheel of gedeeltelijk heroverwegen van de voorgestelde maatregelen. Staatsbosbeheer ziet andere mogelijkheden en kansen voor het behalen van</p>	<p>Er heeft een zorgvuldige afweging plaatsgevonden om te komen tot de in het projectplan Waterwet beschreven maatregelen. Zoals hierboven reeds gemeld hebben de zienswijzen aanleiding gegeven tot het aanpassen van het projectplan Waterwet. In hoofdstuk 1.3 is een nadere toelichting op de wijze waarop de afwegingen met betrekking tot de maatregelen hebben plaatsgevonden, opgenomen. ,</p> <p>De voorstellen die door Staatsbosbeheer zijn voorgedragen, zoals het treffen van maatregelen in de uiterwaarden zijn door Rijkswaterstaat onderzocht en afgevalen, zoals gemotiveerd beschreven in hoofdstuk 1.3 van het Projectplan Waterwet.</p>

<p>de KRW-doelen en wil daar graag over in gesprek.</p>	
<p>Mogelijke effecten op nabijgelegen natuur in terreinen van Staatsbosbeheer</p>	
<p>Effecten op hydrologie in relatie tot aanwezige land gebonden habitattypen. Staatsbosbeheer heeft zorgen over de mogelijke neveneffecten van het plaatsen van de damwanden op de hydrologie in de uiterwaarden en dan met name op de eigendommen van Staatsbosbeheer. Het plaatsen van damwanden kan leiden tot verandering van het inundatieregime en verandering van de vochttoestand en daarmee tot negatieve gevolgen voor de natuur(beheertypen), waaronder habitattypen Kievitsbloemhooiland en Blauwgrasland, die voorkomen in naastgelegen terreinen van Staatsbosbeheer. De zorgen staan beschreven in een memo dat eind 2021 aan Rijkswaterstaat is gestuurd. De zorgen houden samengevat in: De aanleg van luwtezones kan leiden tot verandering van inundatieroutes en –als gevolg van verandering van stroomsnelheden- verandering van aanvoer van sediment, van groot belang voor Kievitsbloemhooiland. De overstromingsroutes en aanvoer sediment zijn getoetst aan het RBK en daaruit blijkt dat een verandering van stroomsnelheden kan optreden.</p>	<p>In de natuurtoets staat beschreven dat de geplande ingreep niet leidt tot veranderingen in het inundatieregime, omdat er geen veranderingen optreden in de waterhuishouding. Belangrijk uitgangspunt bij de realisatie van de damwanden is dat de uiteinden van de damwandtrajecten niet worden aangesloten op de oevers van het Zwarte water. Hierdoor ontstaan geen afgesloten compartimenten, maar stroomt het rivierwater achter de damwanden mee met de hoofdstroom van de rivier.</p> <p>In de rivierkundige beoordeling, zoals opgenomen in paragraaf 5.2.2 van bijlage 5 behorend bij het Projectplan Waterwet, staat ten aanzien van inundantie vermeld: 'Er worden geen ingrepen in de uiterwaard voorzien. Er zal dan ook geen wijziging plaatsvinden in de inundatiefrequentie van de uiterwaard. Tijdens een hoogwater treden er als gevolg van de oeveroptimalisaties geen significante effecten op in de uiterwaard. Dit is zichtbaar in de stroomsnelheidseffectkaarten (Bijlage C). Het stroombeeld blijft dus gelijk'. Omdat blijkt dat het inundatie regime niet veranderd geeft deze maatregel geen (significant negatieve) verandering voor de kieveitsbloemhooilanden.</p>
<p>Staatsbosbeheer vreest het blokkeren van de grondwaterstroming in de deklaag vanuit het Zwarte Water richting de uiterwaarden. De deklaag kan van belang zijn voor het instandhouden van Kievitsbloemhooiland door</p>	<p>Zoals in de natuurtoets verwoord: Theoretisch gezien zou het doorsnijden van de deklaag de horizontale stroming naar de polder kunnen belemmeren, als die deklaag een grote horizontale doorlatendheid heeft; groter dan dat van het onderliggende dikke pakket zand. Bij het Zwarte Water bestaat de deklaag grotendeels uit veen en klei. In hydrologische studies wordt over het algemeen een veen- of kleilaag in de ondergrond beschouwd als een slecht doorlatende laag. In regionale hydrologische modellen</p>

<p>horizontale grondwaterstroming vanuit het Zwarte Water richting de uiterwaarden.</p>	<p>wordt verondersteld dat in zo'n laag alleen verticale stroming optreedt, terwijl de horizontale stroming plaatsvindt in een pakket zand en/ of grind (aanne name van Dupuit). Van een hoge horizontale doorlatendheid van veen kan sprake zijn wanneer het veenpakket dicht aan het oppervlak ligt, er relatief veel grove houtresten in het pakket aanwezig zijn en er een relatief dun kleidek aanwezig is bovenop het veenpakket. Dat is bij het Zwarte water niet het geval. Bij een dikker wordend kleidek neemt de horizontale doorlatendheid van de onderliggende veenlaag snel af doordat het veenpakket wordt samengedrukt. Daarnaast geldt voor relatief oude veenlagen die vroeger aan de oppervlakte hebben gelegen, zoals die van het Zwarte water, dat door een vastere pakking en/ of kleibijmenging de horizontale doorlatendheid afneemt.</p> <p>In voorliggende situatie treedt naar verwachting ter hoogte van de te plaatsen damwand weinig tot geen horizontale afstroming op door de relatief slecht doorlatende deklaag (klei en veen). Als er ter hoogte van de beoogde damwandlocatie geen horizontale stroming in de deklaag is, dan kan het aanbrengen van de damwand daar ook geen belemmering voor vormen. Het water kiest de weg van de minste weerstand en stroomt vooral verticaal naar beneden door het veenpakket om vervolgens in het onderliggende zandpakket landinwaarts af te stromen. De damwand heeft geen of verwaarloosbare invloed op de snelheid waarmee het water via het zandpakket landinwaarts afstroomt. Het zandpakket is minimaal enkele tientallen meters dik en de damwand loopt - afhankelijk van de dikte van de deklaag ter plekke van de damwand - niet of slechts enkele meters door tot in het zandpakket.</p> <p>Zodoende worden negatieve gevolgen op habitattypen als gevolg van een veranderende waterhuishouding niet verwacht.</p>
<p>Effecten van aanleg van luwtezones (en damwanden) zijn niet ecohydrologisch getoetst. Verzocht wordt om een nadere beoordeling van (mogelijke) effecten van aanleg van luwtezones (met damwanden) op nabij gelegen natuur(beheertypen) waaronder habitattypen Kievitsbloemhooiland en Blauwgrasland en indien de uitkomst van deze beoordeling negatieve effecten laat zien, het projectplan hierop aan te passen.</p>	<p>Bij het plan- en ontwerpproces is voor natuur als randvoorwaarde gehanteerd: alleen locaties kiezen waar een bijdrage kan worden geleverd aan de instandhoudingdoelstelling van N2000 of waar de bestaande natuurwaarden niet worden aangetast. Zie bij punt 10 in projectplan Waterwet bijlage 6 KRW Toetsingsformulier oeveroptimalisaties. De locaties waar de luwtezones gemaakt gaan worden voldoen hieraan.</p> <p>Zoals hierboven beschreven worden geen hydrologische effecten verwacht, waardoor ook geen ecologische effecten als gevolg van hydrologische effecten worden verwacht.</p>
<p>Potenties voor ontwikkeling van water- en oevervegetaties</p>	<p>Het project Oeveroptimalisatie Zwarte Water heeft tot doel het verbeteren van de visstand door middel van het aanleggen van luwtezones. Uiteindelijk dient in het jaar 2027 de visstand de kwalificatie goed te kunnen verkrijgen. Als door deze maatregelen ontwikkeling van habitattypen</p>

<p>Staatsbosbeheer acht de kans klein dat in de luwtezones achter de damwanden potenties kunnen ontstaan voor ontwikkeling van habitattypen als Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden en Kranswierwateren omdat de chemische waterkwaliteit onvoldoende is en de dynamiek te groot.</p>	<p>als Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden en Kranswierwateren plaatsvindt is dat meegenomen, maar het is geen doel van dit project</p>
<p>Het is de vraag of in de luwtezones achter de damwanden waterriet zal optreden en behouden blijft. Waterriet is namelijk gebaat bij een bepaalde mate van dynamiek en waterbeweging. Daarnaast is ganzenvraat een bedreiging voor het behouden en ontwikkelen van waterriet.</p>	<p>Het doel van de luwtezones is gericht op visstandsverbetering. De ontwikkeling van nieuw riet zou mooi zijn. Dit is echter geen doel van de aanleg van de luwtezones op zich.</p> <p>Bestaand waterriet heeft baat bij de natuurlijke dynamiek in het Zwarte Water, deze wordt door de aanleg van de luwtezones niet negatief beïnvloed.</p> <p>De aanleg van damwanden zorgt voor bescherming van de waterrietzones tegen verdere afkalving door scheepvaart (uitbreiding kwaliteit leefgebied). Deze bescherming van waterrietzones zorgt ervoor dat riet langs het Zwarte Water weer kan uitbreiden. Door middel van vegetatieve vermeerdering van wortelstokken ontstaat een uitbreiding van de omvang van het leefgebied. Het probleem van de ganzenvraat is bekend, dit is echter geen gevolg van de maatregelen die in het kader van dit project genomen worden.</p>
<p>Barrièrewerking Negatief effect van damwanden is dat deze een onneembare barrière vormen voor dieren zoals vissen, zoogdieren (jongen en ruiende) watervogels en planten zoals, aquatische macrofauna en waterplanten die het Zwarte Water oversteken. Eén van de essentiële kenmerken voor de ecologische kwaliteit van beschermde gebieden zoals N2000-gebied Zwarte Water en Vecht is het ontbreken van barrières die de verplaatsing van organismen belemmeren.</p> <p>Naar de mening van Staatsbosbeheer is onvoldoende rekening gehouden met deze barrièrewerking. Gevraagd wordt om een nadere beoordeling van de (mogelijke)</p>	<p>De oeveroptimalisaties blijven aan beide uiteinden open, de damwand staat minimaal 10 meter uit de oever. Bij Luwtezones Zwartsluis, De Velde en Molenwaard zijn in de damwanden om de 300 meter openingen gemaakt om de migratie ook in de nieuwe situatie mogelijk te maken. Dit betekent dat dieren die het water ingaan maximaal 150 meter moeten zwemmen (natuurlijk onder de voorwaarde dat ze in 1 richting blijven zwemmen). In Luwtezone Veldiger Buitenland worden 2 fauna passeerlocaties gemaakt om ook daar de maximale afstand van 150 m te hebben. De afwegingen die gemaakt zijn bij de keuze voor de afstand van 150 meter zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kleinere dieren die aan de zijde van de luwtezone het water in gaan kunnen binnen 10 meter ook weer deze oever bereiken; • In de huidige situatie of moeten we hier zeggen dat de verwachting is dat in de aangepaste situatie zal met name groter wild de oversteek wagen. Het zijn goede zwemmers die een 1ste keer de 150 meter extra aankunnen. Daarnaast leren ze omgaan met de gewijzigde condities. <p>Vissen, macrofauna, watervogels en waterplanten migreren in de stroomrichting, lengterichting, van de rivier. Deze migratieroute verandert niet. Op de resterende 17 km kunnen alle dieren het Zwarte Water oversteken zonder langs een damwand te hoeven. Buiten de te realiseren</p>

<p>effecten door aanleg van luwtezones op de verplaatsingsmogelijkheden</p>	<p>luwtezones verandert er niets aan de oevers. Rijkswaterstaat ziet, gezien de aangegeven argumenten, geen reden voor een verdergaande beoordeling.</p>
<p>De doorzwemopeningen zijn voorzien op 50 cm breedte en diepte en om de 300 meter damwandlengte. Getwijfeld wordt of de locaties en afmetingen voldoende zijn.</p>	<p>De fauna passeerplaatsen worden toegepast bij Luwtezone Veldiger Buitenland. Het gaat om 2 locaties. Daarbij ontstaat tussen de open uiteinden van de luwtezone en de fauna passeerplaatsen een lengte van maximaal 300 meter aan zo rustig mogelijk stromend water. Meer openingen betekent dat over een grotere lengte de effecten van de scheepvaarteffecten blijven doordringen.</p> <p>Om dieren zoals reeën voldoende ruimte te geven om te passeren zal de breedte van de fauna passeerplaatsen tussen de 80 cm - 1 m zijn. De diepte van de fauna passeerplaatsen is in het ontwerp voorzien op NAP – 2,20 m, dit betekent 2 meter waterdiepte ter plaatse van de passeerplaats. De locaties van de fauna passeerplaatsen zullen bij Veldiger buitenland worden afgestemd op de bekende migratieroute van de reeën.</p> <p>Het projectplan Waterwet is hierop in hoofdstuk 2.3 dat tekst ten aanzien van de fauna passeerplaats is aangepast.</p>
<p>Damwanden en vooroevers kunnen barrières zijn en een negatieve invloed hebben op het natuurlijke gedrag van diverse (beschermd) soorten. Daarnaast kan het aanleggen van damwanden leiden tot verslechtering van de kwaliteit van N2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Het is dus niet uit te sluiten dat de aanleg van damwanden niet strijdig is met de doelen van de KRW en de Habitat- of Vogelrichtlijn.</p>	<p>De effectbeoordeling van de Habitat- en Vogelrichtlijn heeft plaatsgevonden in de natuurtoets. Hierbij zijn geen significant negatieve effecten vastgesteld. Daarnaast zijn in het ecologisch werkprotocol een aantal eisen gesteld aan onder andere de periode van uitvoering om negatieve effecten op de beschermde soorten tijdens uitvoering te voorkomen.</p>
<p>Staatsbosbeheer juicht de verbetering van de waterkwaliteit in brede zin toe, maar ziet andere mogelijkheden om de ecologische waterkwaliteit van het Zwarte Water en de kwaliteit van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht te verbeteren. Daarmee kunnen eventuele negatieve effecten van het huidige plan op de natuurwaarden worden voorkomen. Daarnaast blijft verbetering van de chemische waterkwaliteit in de ogen van Staatsbosbeheer belangrijk. Staatsbosbeheer is bereid samen</p>	<p>Met de wijziging van het waterstaatswerk zoals beschreven in het projectplan Waterwet wordt inhoud gegeven aan de Europese opgave tot realisatie van de KRW-maatregelen, in dit geval in het Zwarte Water. Het voorliggende plan voldoet aan de KRW-doelstelling voor dit gebied namelijk het verbeteren van de visstand en is binnen aanvaardbaar budget te realiseren zonder onomkeerbare negatieve effecten in het Natura 2000 gebied Zwarte Water en Vecht. De plaatsing van de damwanden staat verdere maatregelen ten bate van natuur en waterkwaliteit niet in de weg.</p>

<p>met Rijkswaterstaat te werken aan kwaliteitsverbetering en natuurwinst van het Zwarte Water en omgeving. Te beginnen met een (her)beoordeling van de KRW-maatregelen inclusief de te verwachten effecten op de (natuur) in de omgeving.</p>	
<p>De heer A. Corporaal</p>	
<p>De heer Corporaal vraagt aandacht voor de volgende zienswijzen.</p>	
<p>Bij het opstellen van de plannen is geen rekening gehouden met de aanwezigheid van de Grote Karekiet in de rietzomen van het Zwarte Water, terwijl daar volgens de heer Corporaal wel voldoende informatie over beschikbaar is. De voorgenomen damwanden gaan in deze wind-geëxponeerde habitats de vereiste dynamiek wegnemen. Dit betekent een ecologische doodsteek voor de Grote Karekiet. De aanwezigheid van de Grote Karekiet in de rietsystemen is reden genoeg om ze een adequate bescherming te bieden en alternatieve plekken te vinden die minstens een evenveel positief ichtyologisch effect bereiken.</p>	<p>De aanleg van damwanden zorgt voor bescherming van de waterrietzones met leefgebied van de grote karekiet tegen verdere afkalving door scheepvaart (uitbreiding kwaliteit leefgebied).. Bescherming van waterrietzones zorgt dat riet langs het Zwarte Water weer kan uitbreiden. Door middel van vegetatieve vermeerdering van wortelstokken ontstaat een uitbreiding omvang leefgebied.</p> <p>De wind- en stromingsdynamiek in het gebied verandert niet door het plaatsen van de damwanden, waardoor het leefgebied van de grote karekiet niet significant negatief wordt beïnvloed.</p> <p>Daarnaast wordt toegang van boten niet toegestaan in de afgeschermd zones, waardoor verstoring van broedgebieden van genoemde soorten wordt tegengegaan (uitbreiding kwaliteit leefgebied). Bovendien worden de werkzaamheden zoveel mogelijk buiten het broedseizoen uitgevoerd, waardoor er geen sprake is van verstoring van broedgevallen. De oeveroptimalisaties leiden niet tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de grote karekiet.</p>
<p>Er zijn voldoende alternatieven te vinden. Te denken valt aan het verbinden van restricties aan de scheepvaart. Of het plegen van oeveroptimalisatie waar juist géén riet van betekenis meer voorhanden is en waar landinwaarts een nieuw soort oevers kunnen worden gecreëerd. Deze nieuw te creëren plaatsen zouden ook voor recreatie gebruikt kunnen worden.</p>	<p>Rijkswaterstaat heeft zowel de taak om te zorgen voor vlot en veilig scheepvaartverkeer als ook een bijdrage leveren aan het verbeteren van de ecologische en chemische waterkwaliteit. Gezocht moet daarom worden naar een oplossing die zowel bijdraagt aan een vlot en veilig scheepvaartverkeer maar ook tegemoet komt aan het verbeteren van de ecologische waterkwaliteit. Daarom kunnen er geen restricties verbonden worden aan de scheepvaart. In het voortraject is ook onderzoek gedaan naar een oplossing landinwaarts. In het aangepaste hoofdstuk 1.3 van het Projectplan Waterwet staat toegelicht waarom een oplossing landinwaarts niet mogelijk is.</p>

<p>De heer Corporaal is van mening dat het voorkomen van de wettelijk beschermde Grote Karekiet in de rietoever van het Zwarte Water voldoende reden moet zijn om de ontworpen plannen bij te stellen en de deur open te zetten voor reeds naar voren gebrachte suggesties en in overleg te zoeken naar goede alternatieven.</p>	<p>In het voortraject zijn alle mogelijke opties gewogen, zoals ook beschreven in het projectplan Waterwet hoofdstuk 1.3. Uit deze afweging blijkt dat de gekozen maatregelen de beste optie zijn. Uit de uitgevoerde natuurtoets blijkt dat er geen negatieve effecten zijn op de Grote Karekiet en de rietzone. Daarom wordt geen reden gezien om de plannen aan te passen.</p>
Gemeente Zwartewaterland	
<p>Sinds begin 2021 wordt door Rijkswaterstaat intensief overleg gevoerd met de gemeente en een groot aantal lokaal gebonden organisaties. Gesproken is over hoe de door Rijkswaterstaat voorgestelde maatregelen door lokale belanghebbenden beoordeeld worden, hoe deze te verbeteren zodat verschillende functies optimaal profiteren dan wel zo min mogelijk beperkingen ervaren. Ook het behalen van een zo groot mogelijk draagvlak is een belangrijk gespreksonderwerp geweest.</p> <p>De gemeente begrijpt uit de reacties van lokale partners, verenigt in een alliantie, maar ook van gebiedspartners als Staatsbosbeheer en NM dat er een behoorlijk aantal bedenkingen zijn tegen de door Rijkswaterstaat voorgestelde maatregelen waardoor het (lokale) draagvlak voor de maatregelen zeker niet optimaal is. Daarnaast heeft Rijkswaterstaat de door de alliantie en de gemeente in 2021 ingebrachte alternatieven nauwelijks verwerkt in het voorliggende ontwerp-projectbesluit. Het lijkt erop dat het snel realiseren van voor Rijkswaterstaat kosten-efficiënte maatregelen, die voor de lokale gemeenschap van ingrijpende aard zijn, de bovenhand krijgen boven lokaal gedragen maatregelen, die qua natuurdoelen minimaal</p>	<p>De vragen en bedenkingen die leven ten aanzien van de nut- en noodzaak van de door Rijkswaterstaat aangedragen maatregelen zijn aanleiding geweest om hoofdstuk 1 en dan met name de paragrafen 1.1. en 1.3 aan te passen. In die zin dat er een nadere onderbouwing is geschreven over de noodzaak van de aanleg van luwtezones en hoe de keuze voor deze maatregel heeft plaatsgevonden.</p>

<p>even efficiënt (kunnen) zijn. Via het in samenwerking met de gevormde alliantie en de gebiedspartners ontwikkelen van lokaal gedragen alternatieve maatregelen, kan het doel van een lokaal draagvlak goed bereikt worden. Verwacht wordt dat met de alternatieve maatregelen, de natuur en landschappelijke beleving op een hoger niveau komen dan met de door Rijkswaterstaat voorgestelde maatregelen, terwijl de beoogde natuurdoelen evengoed bereikt kunnen worden.</p> <p>De zienswijzen richten zich op verder op:</p>	
<p>Veiligheid</p> <p>Er bestaan zorgen over de zichtbaarheid van de damwanden met name in het snelvaargebied. Deze steken bij een gemiddeld peil een halve meter boven het water uit. Als gevolg van de overleggen is in de maatregelen opgenomen dat op de damwanden en in de monding van het Zwarte Water radarreflectorpalen worden aangebracht. De vraag is of dit voldoende is, met name in het snelvaargebied. Daarom is reeds afgesproken dat in de eerste periode na realisatie, alsmede in het toeristische vaarseizoen, aanvullend en bijpassend bij het vaarseizoen doelgerichte communicatieve berichtgeving door Rijkswaterstaat (en in afstemming met de gemeente) noodzakelijk is.</p>	<p>Rijkswaterstaat is van mening dat de damwanden gezien de hoogte (0,5 m boven het gemiddelde peil) en aanwezigheid van radarreflectorpalen om de 150 m. voldoende zichtbaar zijn, ook in het snelvaargebied.</p> <p>Door het plaatsen van de radarreflectorpalen op de damwanden zijn ook bij hogere waterstanden de damwanden voldoende zichtbaar.</p> <p>Tevens past de wijze waarop wordt omgegaan met de radarreflectorpalen in het algemene beeld van objecten in het Zwarte Water, zoals de boeien.</p> <p>Door het nemen van deze maatregelen leidt het plaatsen van de damwanden niet tot negatieve effecten op het veilig gebruik van het vaarwater</p> <p>Zoals afgesproken wordt in de periode voorafgaand aan de realisatie en in het eerste recreatie seizoen na realisatie extra aandacht besteed aan het informeren van de gebruikers, mede in samenwerking met de gemeente Zwartewaterland.</p>
<p>Tevens bestaat er zorg om de veiligheid van de kanovaarders in het gebied. Kan een kanovaarder als deze als gevolg van golfslag over de damwand wordt geworpen op eenvoudige wijze weer aan de juiste kant van de damwand komen?</p>	<p>Indien een kanovaarder over de damwand zou worden geworpen, kan de kanovaarder eenvoudig weer aan de andere kant van de damwand komen door naar de in- of uitstroom opening van de luwtezone te varen.</p>

<p>Ook ten aanzien van de locatie bij de industriehaven te Genemuiden bestaan er vragen omtrent de veiligheid. Hier wordt de damwand op 10 meter uit de oever geprojecteerd, waardoor er voor de schepen minder beschikbare ruimte overblijft. Ruimte die nu en dan voor manoeuvrerende schepen van grote lengte (net) benodigd is. De gekozen locatie dan wel de beoogde maatregel is niet handig gekozen. Ook hier is de zichtbaarheid een punt van zorg. De gemeente heeft reeds verzocht om dit punt niet alleen met Schuttevaer af te stemmen maar ook te bespreken met de hoofdgebruikers van de industriehaven. De gemeente blijft graag op de hoogte van de uitkomst van deze gesprekken.</p>	<p>Samen met de gemeente Zwartewaterland is met de belangrijkste gebruikers van de industriehaven Genemuiden gesproken. Naar aanleiding van dit overleg is vastgesteld dat de benodigde draaicirkel van 110 m gerelateerd aan de damwand en de in- uitvaar opening van de industrie haven aanwezig is. Hierdoor is er voldoende ruimte om aan beide kanten de industriehaven in- en uit te varen.</p>
<p>Natuur Op de locaties waar de damwanden moeten worden geplaatst, bevinden zich Kievitsbloem-Hooilanden. In een eerdere fase heeft Staatsbosbeheer aangegeven dat zij op basis van de door Rijkswaterstaat beschikbaar gestelde informatie niet goed kan opmaken of voldoende rekening is gehouden met eventuele effecten op de in het Natura-2000 gebied voorkomende habitattypen en beschermde soorten. Volgens Staatsbosbeheer is er een aannemelijke kans dat op de locaties waar de damwanden gepland staan de grondwaterstand te laag kan worden wat op langere termijn kan leiden tot bodemdaling. Kievitsbloem-Hooiland is zeer gevoelig voor dit soort veranderende situaties. Om de mogelijke gevolgen beter in beeld te krijgen is nader onderzoek gewenst volgens Staatsbosbeheer. De gemeente maakt</p>	<p>Met Staatsbosbeheer is gedetailleerd gesproken over hun zorgpunten. Dit heeft geleid tot een aanpassing van de uitgevoerde natuurtoets, waarin hun zorgpunten extra aandacht hebben gekregen. Het resultaat van de natuurtoets is dat er geen significant negatieve effecten op de natuur zijn. De aangepaste natuurtoets wordt aan de gemeente toegezonden. Voor nadere toelichting op de zorgen van Staatsbosbeheer met betrekking tot natuur verwijzen we u naar de reactie op hun zienswijze. De conclusie is dat er geen significant negatieve effecten op de natuur zijn.</p>

<p>zich zorgen over deze mogelijke situaties en vraagt gepaste maatregelen te nemen zodat dit mooie natuurlandschap voor de gemeente behouden blijft. De gemeente ontvangt graag de informatie uit het overleg tussen Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer over een vijftal natuurgerichte onderwerpen.</p>	
<p>Archeologie De Stichting Erfgoed Zwartewatersklooster heeft de gemeente (en ook Rijkswaterstaat) in de zienswijze van 21 februari 2022 gewezen op locatie "Huisstede". Een historisch interessante maar gevoelige locatie. Juist op deze locatie is een damwand voorzien. Uit het door Rijkswaterstaat aangeleverde archeologisch onderzoeksrapport van KSP blijkt enkel dat geen vervolgonderzoek wordt geadviseerd maar dat de kans op archeologische vondsten aanwezig is en dat dan een meldplicht geldt. KSP heeft echter nog niet met de Stichting Erfgoed Zwartewatersklooster gesproken. Op dit thema wordt door de gemeente om een aanvullende afstemmende inspanning van Rijkswaterstaat gevraagd.</p>	<p>De archeologische waarden in het gebied zijn middels een bureau studie uitgezocht. Daarbij is een protocol opgesteld dat de aannemer dient toe te passen tijdens de realisatie van het project. Hierin staat dat waar de kans op archeologische resten het grootst is: de zogenoemde aandachtsgebieden. Ook staat erin vermeld hoe tijdens de werkzaamheden met archeologische vondsten moet worden omgegaan.</p> <p>Aan het archeologisch advies bureau is de vraag van de Stichting Erfgoed Zwartewater voorgelegd. Na beoordeling van de gegevens van de Stichting Erfgoed Zwartewatersklooster geeft het adviesbureau aan dat de overslag haven d.m.v. aanvullend historische vooronderzoek zeer lastig te achterhalen is waarbij het de vraag is of er dan ook archeologische resten aan zijn verbonden.</p> <p>Het voorstel van het archeologisch adviesbureau is om de mogelijke (overslag)haven ter hoogte van de huisstede toe te voegen als aandachtgebied en het archeologie protocol erop aan te passen.</p> <p>Dit advies wordt opgevolgd.</p> <p>Naar aanleiding van de zienswijzen wordt een aanvulling in het projectplan Waterwet in hoofdstuk 4.5.5 opgenomen:</p> <p>In het archeologie protocol zijn een aantal aandachtsgebieden aangegeven. Vanwege het mogelijk voorkomen van een (overslag)haven bij huisstede 'de Velde' is dit gebied opgenomen als aandachtsgebied in het archeologisch protocol.</p>

<p>Recreatie en toerisme</p> <p>Het grondgebied van hetgeen nu de gemeente Zwartewaterland vormt, kent vanuit het verleden een nauwe verbondenheid met het leven nabij en het gebruik van (vaar)water. Inwoners en toeristen recreëren met name tijdens het vaarseizoen op het Zwarte Water en het Zwarte Meer. Het wordt gezien als een omgeving waarin van het prachtige natuurlijke rivierlandschap genoten kan worden. Het plaatsen van omvangrijke stalen damwanden verlaagt aanzienlijk de zo gewaardeerde natuurlijke beleving van het Zwarte Water en tast het meanderende karakter van deze rivier aan. De gemeente is daarom bevreesd voor verlies van recreatief toeristische spin-off als gevolg van de maatregelen.</p>	<p>Het Zwarte Water is 19 km lang. Hierin worden over maximaal 2,5 km lengte damwanden geplaatst, aan één oeverzijde. Het plaatsen van damwanden geeft op deze locaties een gewijzigd beeld voor de watersporter. Dit zal enige gewinning vergen.</p>
<p>Daarnaast heeft de gemeente vernomen dat Rijkswaterstaat in gesprekken met de beheerders van de jachthavens heeft meegedeeld dat als gevolg van het niet meer aanwezig zijn van een economisch belang aldaar, de Molenwaardse Streng in de toekomst niet meer door Rijkswaterstaat op diepte gehouden gaat worden. Dit zou geen prioriteit hebben bij Rijkswaterstaat omdat de Molenwaardse Streng geen primaire vaarweg meer zou zijn. Deze insteek wekt verbazing op omdat de jachthavens en de op afzienbare termijn te realiseren nieuwe invulling van de locatie Bodewes een aanzienlijk economisch belang vertegenwoordigen waarvoor het op diepte houden van deze streng benodigd is. Zonder tegenbericht gaat de gemeente er</p>	<p>Het Projectplan Waterwet ziet op de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk. Het al dan niet baggeren van de Molenwaard ziet niet op de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk en is dus geen onderdeel van het Projectplan Waterwet. Baggeren maakt onderdeel uit van het beheer- en onderhoud.</p>

<p>vanuit dat het op de benodigde diepte houden gewaarborgd is.</p>	
<p>De gemeente verzoekt om een heroverweging en een bijstelling van de plannen richting een meer constructieve toekomstgerichte projectmatige samenwerking met benoemde alliantie en andere aangehaalde organisaties waarbinnen ook de ingebrachte alternatieve maatregelen evenwichtiger op hun merites beoordeeld gaan worden.</p>	<p>Het omgevingsproces is gestart met overleggen met meerdere partijen zoals de gemeente, het waterschap, Staatsbosbeheer en belangenverenigingen. Aan hen is gevraagd wat hun klanteneisen zijn, wat voor hen belangrijk is in het gebied. Tevens is de voorgestelde oplossing toegelicht. De overleggen zijn tussen juni 2020 en voorjaar 2022 gehouden. Tijdens deze gesprekken zijn potentiële locaties besproken. Aan de hand van de gesprekken en nadere onderzoeken zoals de rivierkundige berekeningen zijn eind 2021 de uiteindelijke locaties tot stand gekomen.</p> <p>In deze gesprekken zijn ook alternatieve voorstellen en aanpassingen aan het ontwerp naar voren gekomen. Deze aanpassingen zijn door Rijkswaterstaat onderzocht en wanneer haalbaar geacht zijn aanpassingen aan het ontwerp doorgevoerd. Ook zijn zorgpunten besproken en is gekeken hoe deze zorgpunten konden worden weggenomen.</p> <p>Tevens is op 10 januari 2022 een digitale informatie avond gehouden waarbij veel vragen zijn gesteld. Hiervoor waren 5000 huishoudens van de gemeente Zwartewaterland en alle eerder betrokken partijen per brief of email uitgenodigd. Er hadden zich ruim 200 mensen opgegeven, en ruim 170 mensen hebben deelgenomen aan de informatie bijeenkomst. De gestelde vragen zijn allemaal beantwoord, deels mondeling tijdens de bijeenkomst. De mondeling gegeven antwoorden en de antwoorden op de overige vragen zijn op papier gezet. Iedereen die zich had opgegeven voor de bijeenkomst heeft de gestelde vragen en antwoorden ontvangen.</p> <p>Daarnaast blijft Rijkswaterstaat tijdens de uitvoering contact houden met de omgevingspartijen.</p> <p>Door het gevolgde proces is Rijkswaterstaat van mening dat een zorgvuldige afweging heeft plaatsgevonden van haalbare maatregelen (zoals beschreven in dit projectplan Waterwet), om te komen tot het behalen van het doel van dit project namelijk uitvoeren van KRW-maatregelen ten behoeve van het verbeteren van de visstand in het Zwarte Water.</p>
<p>Gebiedscoöperatie IJsseldelta</p>	
<p>Gebiedskwaliteit en inpassing De gekozen oplossingsrichting, vooral het creëren van luwtezones met stalen damwandprofielen doet afbreuk aan de landschappelijke kwaliteit.</p>	<p>Het Zwarte Water is 19 km lang. Hierin wordt, verdeeld over 5 locaties, maximaal 2,5 km lengte damwanden geplaatst, aan één oeverzijde.</p> <p>Het plaatsen van damwanden kan op deze locaties een lokaal gewijzigde landschapsbeleving geven.</p> <p>Per luwtezone is de ruimtelijke impact verschillend. Bij Luwtezone Monding Zwarte Water wordt alleen staal toegepast indien een oplossing in grond niet haalbaar is.</p>

	<p>Luwtezone Zwartsluis ligt in een traject van het Zwarte Water dat alle kenmerken heeft van een kanaal / relatief smalle vaarweg. Aan de overzijde ligt industriehaven Genemuiden met aanpalende bedrijventerreinen.</p> <p>Ter plaatse van Luwtezone De Velde en Veldigerbuitenland is het Zwarte Water breder. Dit deel is onderdeel van het vaarwater waar snelvaren onder voorwaarden is toegestaan. Het is ook het gebied met rietzones langs de oever; met name aan de oostzijde. Qua zicht zijn de damwanden vanaf het water zichtbaar. Afhankelijk van de ooghoogte van de waarnemer verandert dat de beleving, waaronder het zicht op rietkrachten en oeverlanden.</p> <p>Luwtezone Molenwaard ligt net als Luwtezone Zwartsluis in een smaller traject en daar vindt zeker een demping van de golfslag van de scheepvaart plaats met een gunstig effect voor de rietgebieden in Molenwaard.</p>
<p>Onvoldoende onderbouwd is wat het effect is van luwtezones met stalen damwandprofielen op de visstand.</p>	<p>De onderbouwing van het effect van de luwtezones op de visstand is opgenomen in het KRW toetsformulier bij punt 14, waar een kwalitatieve beschrijving van de effecten van de maatregel wordt gegeven (Bijlage 6 van het Projectplan Waterwet). Hierin staat dat de meestromende luwtezones binnen enkele jaren na aanleg kunnen gaan fungeren als kraamkamer van met name limnofiele vissoorten (vissoorten in binnenwateren) en heeft daarmee in de omgeving van de te realiseren luwtezones ook invloed op de vissamenstelling in het Zwarte Water. Soorten als bittervoorn, zeelt en ruisvoorn kunnen hoge dichtheden halen in de luwtezones en kunnen daarmee ook zorgen – met name de volwassen vis – voor migratie naar andere delen van het Zwarte Water. Verwacht wordt dat met name de deelmatlatten voor limnofiele vissen (aantal en relatieve dichtheid) door de maatregel (zeker in combinatie met overige geplande KRW-maatregelen als de aanleg van de nevengeul bij Genne Overwater en de aanleg van een eenzijdig aangetakte slenk bij Langenholte) een hogere score kunnen krijgen. Doordat de luwtezones weinig leefgebied bieden voor rheofiele (stromingsgevoelige) soorten en diadrome (migreren tussen zout en zoet water) soorten (alleen voor weinig kritische soorten), worden geen beduidend hogere scores verwacht voor deze groepen (rheofiele soorten, aantal en relatieve dichtheid & diadrome soorten, aantal) in het Zwarte Water.</p> <p>Daarnaast is in hoofdstuk 1.3 van het Projectplan Waterwet toegelicht waarom gekozen is voor het plaatsen van damwanden ten behoeve van het verbeteren van de visstand in het Zwarte Water.</p>
<p>Het ontwerp-projectplan is te eenzijdig gericht op de goede effecten voor de visstand. Daarnaast gold voor de projectorganisatie de</p>	<p>Bij het ontwerp van de maatregel heeft het effect van de maatregel op de visstand voorop gestaan, aangezien dat de KRW opdracht is. Daarnaast is gekeken of de maatregel inpasbaar is binnen de andere functionaliteiten van het gebied. De effecten op de maatschappelijke functies</p>

<p>datum van 31 december 2021 als uiterste datum waarop de maatregelen gerealiseerd hadden moeten worden. Alternatieve oplossingen zijn onvoldoende onderzocht. Er is geen sprake van een integrale en gebiedsgerichte planvorming en een gebiedsgerichte benadering. Hierdoor wordt de maatschappelijke effectiviteit en wenselijkheid gemist. Daarnaast is alleen gekeken naar mogelijkheden die te realiseren zijn op Staatsgronden, maatregelen "het water op". Geadviseerd wordt om de oplossingsrichtingen breder te belichten en ook maatregelen "het land op" een kans te geven. Met een gedegen en gedragen plan "het land op" kunnen aan de opgaves van Rijkswaterstaat vanuit de KRW worden voldaan en tegelijkertijd aan de opdracht en opgaves waar de Gebiedscoöperatie voor staat.</p>	<p>staat beschreven in hoofdstuk 3.3 van het Projectplan Waterwet. Hierin is gekeken naar de effecten van de gekozen maatregel op natuur, recreatie, scheepvaart en visserij. Het Projectplan Waterwet is aangevuld met een onderbouwing over de noodzaak van luwtezones en de daarmee samenhangende maatregelen. Deze onderbouwing is in Hoofdstuk 1 toegevoegd, in hoofdstuk 1.1, hoofdstuk 1.3 en hoofdstuk 2.2. Een onderdeel van deze toevoeging is het beoordelen van alternatieve oplossingen zoals maatregelen 'het land op'.</p>
<p>Het huidige plan past in ieder geval niet in een Nationaal Landschap en in een langzaam stromende en meanderende regenrivier als het Zwarte Water. Met name de stalen damwanden passen daar niet in.</p>	<p>Het Nationaal Landschap IJsseldelta bestaat uit twee met elkaar samenhangende delen, Mastenbroek en Kampereiland. De kernkwaliteiten van dit Nationale Landschap, zoals beschreven in de Nota Ruimte van VROM uit 2004, zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Oudste rationale geometrische verkaveling van Nederland -Grote mate van openheid -Reliëf in de vorm van huisterpen en kreekruggen. <p>De gekozen maatregelen hebben geen effect op bovengenoemde kernkwaliteiten.</p>
<p>Gebiedsproces en participatie De gang van zaken rondom het gebiedsproces wordt betreurd. De samenwerkende houding om iets moois te maken van de KRW-opgave voor het Zwarte Water en de Vecht werd gemist.</p>	<p>Binnen het project is met meerdere stakeholders gesproken en wordt ook nu nog gesproken. Door stakeholders aangedragen voorstellen zijn onderzocht en daar waar mogelijk heeft dit geleid tot een aanpassing van het ontwerp.</p>
<p>Daarnaast is er verbazing over de participatiegraad en diversiteit in participatie-</p>	<p>De doelstelling om de luwtezones te realiseren en wat in de fase van plan- en ontwerpproces bij de afwegingen is betrokken is toegevoegd aan het projectplan Waterwet in hoofdstuk 1.1 en 1.3.</p>

<p>aanpak tussen verschillende KRW-projecten. Voor dit project hebben de stakeholders zich vooral zelf moeten melden bij de projectorganisatie. Terwijl voor de nevengeul bij Genne-Overwaters wel een gedegen gebiedsproces is doorlopen. Het doorlopen traject is niet in de geest van de Omgevingswet. Het aannemen van een proactieve houding, en het gericht op samenwerking met de gebiedspartners aan de slag gaan, schept ruimte voor maatschappelijke afwegingen rond het identificeren van (mitigerende) maatregelen. De oproep wordt gedaan om alsnog een gedegen gebiedsproces te doorlopen.</p>	<p>Het omgevingsproces is gestart met overleggen met meerdere partijen zoals de gemeente, het waterschap, Staatsbosbeheer en belangenverenigingen. Aan hen is gevraagd wat hun klanteneisen zijn, wat voor hen belangrijk is in het gebied. Tevens is de voorgestelde oplossing toegelicht. De overleggen zijn tussen juni 2020 en voorjaar 2021? gehouden. Tijdens deze gesprekken zijn potentiële locaties besproken. Aan de hand van de gesprekken en nadere onderzoeken zoals de rivierkundige berekeningen zijn eind 2021 de uiteindelijke locaties tot stand gekomen.</p> <p>In deze gesprekken zijn ook alternatieve voorstellen en aanpassingen aan het ontwerp naar voren gekomen. Deze aanpassingen zijn door Rijkswaterstaat onderzocht en wanneer haalbaar geacht zijn aanpassingen aan het ontwerp doorgevoerd. Ook zijn zorgpunten besproken en is gekeken hoe deze zorgpunten konden worden weggenomen.</p> <p>Tevens is op 10 januari 2022 een digitale informatie avond gehouden waarbij veel vragen zijn gesteld. Hiervoor waren 5000 huishoudens van de gemeente Zwartewaterland en alle eerder betrokken partijen per brief of email uitgenodigd. Er hadden zich ruim 200 mensen opgegeven, en ruim 170 mensen hebben deelgenomen aan de informatie bijeenkomst. De gestelde vragen zijn allemaal beantwoord, deels mondeling tijdens de bijeenkomst. De mondeling gegeven antwoorden en de antwoorden op de overige vragen zijn allen op papier gezet.. Iedereen die zich had opgegeven voor de bijeenkomst heeft de gestelde vragen en antwoorden ontvangen. Daarnaast blijft Rijkswaterstaat tijdens de uitvoering contact houden met de omgevingspartijen.</p> <p>Door het gevolgde proces is Rijkswaterstaat van mening dat een zorgvuldige afweging heeft plaatsgevonden, van haalbare maatregelen (zoals beschreven in dit projectplan Waterwet) om te komen tot het behalen van het doel van dit project namelijk het uitvoeren van KRW-maatregelen ten behoeve van het verbeteren van de visstand in het Zwarte Water.</p>
<p>Veiligheid en beleefbaarheid De aanleg van luwtezones in het water schaadt het recreatief medegebruik van het water. Tevens is de veiligheid van de watersporters en scheepvaart met de voorgenomen maatregelen in het geding. De vaarweg wordt smaller door het plaatsen van damwanden tot 10 meter uit de oever en bij het snelvaargebied zelfs nog verder uit de oever. Daarnaast is er sprake van een piekbelasting, als gevolg van een groot aantal</p>	<p>Rijkswaterstaat is van mening dat het plaatsen van damwanden geen negatieve effecten heeft op het veilig gebruik maken van het vaarwater. Daarbij is ook gekeken naar de effecten voor de recreatievaart.</p> <p>De damwanden zijn gezien de hoogte (0,5 m boven het gemiddelde peil) en de aanwezigheid van radarreflectorpalen om de 150 m. voldoende zichtbaar, ook in het snelvaargebied. De minimale beschikbaarheid van een 15 meter brede zone buiten de vaargeul borgt het veilig passeren van recreatievaart en beroepsvaart.</p> <p>Rijkswaterstaat is zich ervan bewust dat bij damwanden lokaal onrustiger vaarwater kan ontstaan, echter zal dit naar de mening van Rijkswaterstaat niet leiden tot een onveiligere situatie.</p>

<p>vaarbewegingen, in de zomermaanden. De situatie op een zomerse dag zou dus maatgevend moeten zijn. De Gebiedscoöperatie is van mening dat onvoldoende rekening is gehouden met het huidige (recreatieve) gebruik van de vaarweg. Daarnaast zorgen de maatregelen voor een ongewenste toename van uitwisseling tussen de beroeps- en de recreatievaart waardoor deze meer in elkaars vaarwater terechtkomen. De Gebiedscoöperatie ziet graag een analyse van de waterbeheerder waarin een risico-inschatting van de toegenomen gevaarzetting door de damwanden wordt gemaakt. Ook ziet de Gebiedscoöperatie dat de stalen damwanden met zich brengen dat door terugslag een extra hinderlijke golfslag ontstaat voor de kleine recreatievaart.</p>	<p>Tevens worden de gebruikers voor realisatie en tijdens het eerste recreatie seizoen actief op de hoogte gebracht van de veranderingen.</p>
<p>Natuur De Gebiedscoöperatie is van mening dat voor dit gebied geen gebiedskwaliteit wordt geleverd. Tevens is de Gebiedscoöperatie er niet van overtuigd dat andere instandhoudingsdoelen vanuit N2000 niet worden geschaad. De maatregelen worden vooral bekeken vanuit de effectiviteit voor de onderwaternatuur/visstand. Onvoldoende is aangetoond dat deze maatregelen geen negatieve effecten hebben op de bovenwater-macrofauna. De stalen damwandconstructies vormen een barrière in het landschap en een hinderlijke tot mogelijk onneembare horde voor overzwemmende zoogdieren. Daarnaast is onvoldoende onderbouwd dat de stalen damwandconstructies geen schade aanbrengen aan de zwaar beschermde en aangrenzende kievitbloemhooilanden. Ook wordt</p>	<p>Door Rijkswaterstaat is een natuurtoets uitgevoerd waarin wordt geconcludeerd dat er geen significant negatieve effecten zijn op de natuur. Hierin staat onderbouwd dat de instandhoudingsdoelen van de N2000 gebieden niet worden geschaad en dat de maatregelen mogelijk tot verbetering van de doelen kunnen leiden. Tevens vormen de damwanden geen onoverkomelijke barrière voor migrerende dieren omdat migratie voornamelijk in de lengterichting van de rivier plaatsvindt. Op de locaties waar de damwanden worden geplaatst is migratie over de breedte van de rivier nog steeds mogelijk door gebruik te maken van de fauna passeer locaties die om de 300 meter aanwezig zijn, waarbij deze wordt afgestemd op de migratie route van reeën. Voor kievitbloemhooilanden is de waterhuishouding van groot belang. In de eerste plaats de frequentie en duur van overstromen van het gebied. Daarnaast is de grondwaterstand belangrijk. Bij het plaatsen van de damwanden is gekeken naar de invloed op overstromingsfrequentie en grondwaterstroming. Doordat het water tussen de damwanden en de oever in direct contact staat met het rivierwater - en dus ook meebeweegt met het waterpeil van het Zwarte Water - is geen effect op het overstromingsregime (duur en moment) te verwachten. Dit is ook rivierkundig berekend (zie bijlage 5 van het projectplan Waterwet). Voor de grondwaterstroming is de opbouw van de bodem van belang. De bovenlaag bestaat uit klei met veen, daaronder zit een meters dikke laag zand. Door het plaatsen van de damwanden worden</p>

<p>onvoldoende beargumenteerd of door de vooroeverconstructies het leefgebied van de Grote Karekiet niet wordt aangetast. Tevens worden vraagtekens gezet bij de effectiviteit van de stalen damwandvooroevers. Verzocht wordt aan te geven hoe Rijkswaterstaat het verlandingsproces wil tegengaan.</p>	<p>de goed doorlatende zandlagen niet afgesloten. Deze laag is de grondwatervoerende laag. De laag daarboven, klei en veen is veel minder doorlatend, waardoor de grondwaterstroming daardoor niet bepaald wordt. Daarom worden geen effecten op de kievitbloemhoilanden verwacht.</p> <p>Tevens is hierin onderbouwd dat het leefgebied van de grote karekiet en daarmee samenhangend het riet niet negatief beïnvloed wordt. Door het verminderen van de afslag van riet, het in stand houden van verjonging van riet doordat de stromingspatronen en windinvloeden niet wijzigen en het verminderen van verstoring door recreatie, wordt eerder een verbetering van de situatie voorzien.</p>
<p>Tijd voor kwaliteit Het aanbrengen van stalen damwandprofielen voor luwtezones draagt volgens de Gebiedscoöperatie niet bij aan de schoonheid, kwaliteit en beleefbaarheid van het Zwarte Water. Het gebruik van stalen damwanden staat haaks op het "natuurlijke" van de opgave. Verwezen wordt naar de alliantie "Tijd voor kwaliteit" waarin een bredere vertegenwoordiging zit dan in de Gebiedscoöperatie. Deze alliantie staat onder aanvoering van de Gebiedscoöperatie en is van mening dat het project te weinig aandacht heeft voor de ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke inpassing en dat teveel gekeken wordt vanuit techniek en kosteneffectiviteit. De maatschappelijke component moet veel zwaardere meegewogen worden. Vanwege tijdsdruk is te weinig aandacht gegeven aan het gebiedsproces en is alleen gekeken naar oplossingen die op "eigen" water uitgevoerd kunnen worden. Er was weinig ruimte om in samenwerking met gebiedspartijen te zoeken naar maatregelen op het land die naast een ecologische verbetering</p>	<p>Het Projectplan Waterwet is naar aanleiding van de zienswijzen aangevuld met een onderbouwing over de noodzaak van luwtezones en de daarmee samenhangende maatregelen. Deze onderbouwing is in hoofdstuk 1.1, hoofdstuk 1.3 en hoofdstuk 2.2 toegevoegd.</p>

<p>ook een impuls geven aan de gebiedskwaliteit en beleefbaarheid van het Zwarte Water. Door het uitlopen van de planning van Rijkswaterstaat is er tijd om te werken aan een hogere kwaliteit, betere inpasbaarheid en een plan dat meerwaarde levert voor het gebied en niet alleen een meerwaarde voor de visstand. Daarnaast wordt gevraagd niet vast te houden aan het maatschappelijk niet gedragen plan.</p>	
<p>De alliantie geeft aan dat het projectplan gericht is op het verbeteren van de inheemse visstand. De stalen damwanden en de stenen oevers zijn echter goede leefgebieden voor uitheemse vissoorten als de Zwartbek grondel en de Marmer grondel. De vraag is dan ook wat de invloed van de uitheemse vissoorten op de visstand is. Het nemen van andere maatregelen als een nevengeul of het verlagen van de oevers dragen daarentegen bij aan het verkleinen van het ideale leefgebied van de uitheemse vissoorten waardoor inheemse vissoorten meer kans krijgen. Verzocht wordt om deze optie verder uit te werken met de gebiedspartijen. Op dit moment zijn de alternatieven onvoldoende onderzocht.</p>	<p>De onderbouwing voor de keuze van de damwandconstructies en stenen oevers staan verwoord in de aanvulling in het Projectplan Waterwet hoofdstuk 1.3. De maatregelen zijn met name gericht op versterking van de inheemse soorten. De stenen zijn al aanwezig in het gebied, deze situatie veranderd niet. Daarmee geeft de aanleg van de constructies geen versterkend effect op de uitheemse soorten en geeft juist een verbetering van de inheems soorten.</p>
<p>De alliantie wil in gezamenlijkheid werken aan een kwalitatieve, robuuste en gebiedsgerichte aanpak ter versterking van de riviernatuur op en rond het Zwarte Water die verder gaat dan de KRW-opgave. Dit kost tijd. Tijd die in het verkenningsproces gebruikt had kunnen worden. Verzocht wordt om alsnog met de gebiedspartners een gezamenlijk proces op te starten en te komen tot een breed gedragen en gezamenlijk plan waar maatschappelijke meerwaarde wordt gerealiseerd.</p>	<p>De doelstelling om de luwtezones te realiseren en wat in de fase van plan- en ontwerpproces bij de afwegingen is betrokken is in hoofdstuk 1.1 en 1.3 van het projectplan nader toegelicht.</p> <p>Het omgevingsproces is gestart met overleggen met meerdere partijen zoals de gemeente, het waterschap, Staatsbosbeheer en belangenverenigingen. Aan hen is gevraagd wat hun klanteneisen zijn, wat voor hen belangrijk is in het gebied. Tevens is de voorgestelde oplossing toegelicht. De overleggen zijn tussen juni 2020 en voorjaar 2022 gehouden.</p> <p>Tijdens deze gesprekken zijn potentiële locaties besproken. Aan de hand van de gesprekken en nadere onderzoeken, zoals de rivierkundige berekeningen, zijn eind 2021 de uiteindelijke locaties tot stand gekomen.</p>

<p>Verzocht wordt om een heroverweging en bijstelling tot een meer constructieve, toekomstgerichte, projectmatige samenwerking waarbinnen ingebrachte alternatieve maatregelen evenwichtiger en op waarde worden beoordeeld.</p>	<p>In deze gesprekken zijn ook alternatieve voorstellen en aanpassingen aan het ontwerp naar voren gekomen. Deze zijn door Rijkswaterstaat onderzocht en wanneer haalbaar geacht, zijn aanpassingen aan het ontwerp doorgevoerd. Ook zijn zorgpunten besproken en is gekeken hoe deze zorgpunten konden worden weggenomen.</p> <p>Tevens is op 10 januari 2022 een digitale informatie avond gehouden waarbij veel vragen zijn gesteld. Hiervoor waren 5000 huishoudens van de gemeente Zwartewaterland en alle eerder betrokken partijen per brief of email uitgenodigd. Er hadden zich ruim 200 mensen opgegeven, en ruim 170 mensen hebben deelgenomen aan de informatie bijeenkomst. De gestelde vragen zijn allemaal beantwoord, deels mondeling tijdens de bijeenkomst. De mondeling gegeven antwoorden en de antwoorden op de overige vragen zijn allen op papier gezet.. Iedereen die zich had opgegeven voor de bijeenkomst heeft de gestelde vragen en antwoorden ontvangen.</p> <p>Daarnaast blijft Rijkswaterstaat tijdens de uitvoering contact houden met de omgevingspartijen.</p> <p>Door het gevolgde proces is Rijkswaterstaat van mening dat een zorgvuldige afweging heeft plaatsgevonden, van haalbare maatregelen (zoals beschreven in dit projectplan Waterwet) om te komen tot het behalen van het doel van dit project namelijk het uitvoeren van KRW-maatregelen ten behoeve van het verbeteren van de visstand in het Zwarte Water.</p> <p>Daarnaast blijft Rijkswaterstaat tijdens de uitvoering contact houden met de omgevingspartijen.</p> <p>Door het gevolgde proces is Rijkswaterstaat van mening dat een zorgvuldige afweging heeft plaatsgevonden, van haalbare maatregelen (zoals beschreven in dit projectplan Waterwet) om te komen tot het behalen van het doel van dit project namelijk het uitvoeren van KRW-maatregelen ten behoeve van het verbeteren van de visstand in het Zwarte Water.</p>
<p>Koninklijk Watersportverbond Nederland, Koninklijke Nederlandse Roeibond en Toeristische Kanobond Nederland</p>	
<p>De poging om het Zwarte Water ecologisch op een hoger plan te brengen wordt toegejuicht. De bezwaren richten zich niet op de realisatie van de Nevengeul Genne-Overwater en op de realisatie van betere verblijfs- en paaigebieden voor de aldaar levende vissoorten. Het bezwaar richt zich op het gebruik van damwanden als middel om luwtezones te realiseren.</p>	

<p>Damwanden doen afbreuk aan de landschapskenmerken van het Zwarte Water.</p>	<p>Het Zwarte Water is 19 km lang. Hierin wordt, verdeeld over 5 locaties, over maximaal 2,5 km lengte damwanden geplaatst, aan één oeverzijde. Het plaatsen van damwanden kan op deze locaties een lokaal gewijzigde landschapsbeleving geven.</p>
<p>Damwanden vormen bij een gemiddelde hoogte van 50 cm een onoverkomelijke barrière voor mens en dier. De toegezegde onderlinge afstand van 300 meter tussen de FUP's voldoet niet aan de door Rijkswaterstaat opgestelde Richtlijn Vaarwegen 2020. Daarin staat dat een onderlinge afstand van 100 meter gewenst is.</p>	<p>In de richtlijn vaarwegen wordt beschreven welke afstand wenselijk is voor fauna uitstap plaatsen. Dit geldt voor een situatie waarin geen andere mogelijkheden zijn dan deze uitstapplaatsen. De situatie in het Zwarte Water, waarbij de damwanden uit de oever staan zodat achter de damwand ruimte is, wordt niet beschreven in de richtlijn vaarwegen.</p> <p>In de situatie van het Zwarte water is ruim voldoende mogelijkheid om elders de oever op te komen. Voor het Zwarte Water is specifiek gezocht naar een maat die de afstand die moet worden gezwommen beperkt en tevens zorgt voor zo min mogelijk inwerking van sloopseffecten.</p>
<p>Damwanden leveren bij toepassing op één zijde ter plekke een verhoging van de golfslag en daarmee onrustig vaarwater op. Doordat de beroepsvaart en de toeristische vaart op het Zwarte Water niet gescheiden zijn, leveren de damwanden een extra veiligheidsrisico op voor het roeien en kanoën. Bij een verhoogde waterstand dreigt het gevaar dat roeiers en kanoërs door de zuiging en golfslag van de beroepsvaart over de damwand gezet zullen worden.</p> <p>Op basis van deze genoemde redenen worden in de Eem geplaatste damwanden verwijderd</p>	<p>Rijkswaterstaat is van mening dat het plaatsen van damwanden geen negatieve effecten heeft op het veilig gebruik van het vaarwater. De minimale beschikbaarheid van een 15 meter brede zone buiten de vaargeul borgt het veilig passeren van recreatievaart en beroepsvaart. Rijkswaterstaat is zich ervan bewust dat bij damwanden lokaal onrustiger vaarwater kan ontstaan, echter zal dit naar de mening van scheepvaartdeskundigen van Rijkswaterstaat niet leiden tot een onveiligere situatie.</p> <p>Tevens worden de gebruikers voor realisatie en tijdens het eerste recreatie seizoen actief op de hoogte gebracht van de veranderingen.</p> <p>De situatie op en langs de Eem is niet te vergelijken met die bij het Zwarte Water. Daar betreft het een damwand die integraal langs de oever is geplaatst, in plaats van damwanden van maximaal 900m lengte waarin om de 300 meter ruime onderbrekingen zitten.</p>
<p>De Richtlijn Vaarwegen 2020 geeft op pagina 33 weer dat een golfdempende oever de eerste keuze is.</p>	<p>In het Zwarte Water heeft de combinatie van ecologische effectiviteit en beperkte beschikbaarheid van ruimte geleid tot de gekozen oplossing. De gewenste golfdempende oever kan in dit project niet gerealiseerd worden, zoals onderbouwd in hoofdstuk 1.3 van het Projectplan Waterwet. In die gevallen biedt de Richtlijn vaarwegen andere mogelijkheden.</p>

	<p>In dit geval is gekozen voor een oplossing met verticale wanden. Gezien de specifieke condities in het Zwarte Water is dit een verantwoorde oplossing zoals ook blijkt uit figuur 10 op bladzijde 58 (waarvan) bij artikel 3.5.11.</p>
<p>Het projectplan mist een deugdelijke analyse op grond waarvan mogelijke alternatieven afgewogen en verworpen zijn.</p>	<p>Het Projectplan Waterwet is naar aanleiding van de zienswijzen aangevuld met een onderbouwing over de noodzaak van luwtezones en de daarmee samenhangende maatregelen. Deze onderbouwing is in hoofdstuk 1.1, hoofdstuk 1.3 en hoofdstuk 2.2 toegevoegd.</p>
<p>In de plannen ontbreekt een analyse van looppatronen van het ter plaatse levende wild. Niet met zekerheid kan worden vastgesteld of de damwanden de looppatronen van het ter plaatse levende wild doorsnijden.</p>	<p>In samenspraak met de beheerder van het aangrenzende gebied zullen de fauna passeer locaties in de damwand bij Veldiger buitenland worden afgestemd op de locatie waar de migratie van bijvoorbeeld reeën plaatsvindt. De overige gebieden zijn gezien hun gebruik als industrie terrein dan wel agrarisch gebied, of hogere stroomsnelheden als gevolg van een smallere rivier onwaarschijnlijke migratie routes.</p>
<p>Een noodzakelijke analyse van de effecten van het slaan van damwanden op de grondwaterhuishouding en de inundatie bij hoogwater van de aldaar gelegen hooilanden ontbreekt. Aantasting van de grondwaterstand zou ernstige gevolgen kunnen hebben voor de aanwezige hooilanden, het hoofdbestanddeel van het aldaar gelegen N2000-gebied.</p>	<p>Voor kievitsbloemhooilanden is de waterhuishouding van groot belang. In de eerste plaats is de frequentie en duur van overstromen van het gebied van belang. Daarnaast is de grondwaterstand belangrijk. Bij het plaatsen van de damwanden is gekeken naar de invloed op overstromingsfrequenties en grondwaterstroming. Doordat het water tussen de damwanden en de oever in direct contact staat met het rivierwater - en dus ook meebeweegt met het waterpeil van het Zwarte Water - is geen effect op het overstromingsregime (duur en moment) te verwachten. Dit is ook rivierkundig berekend (zie bijlage 5 van het projectplan Waterwet). Voor de grondwaterstroming is de opbouw van de bodem van belang. De bovenlaag bestaat uit klei met veen, daaronder zit een meters dikke laag zand. Door het plaatsen van de damwanden worden de goed doorlatende zandlagen niet afgesloten. Deze laag is de grondwatervoerende laag. De laag daarboven, klei en veen is veel minder doorlatend, waardoor de grondwaterstroming daardoor niet bepaald wordt. Daarom worden geen effecten op de kievitsbloemhooilanden verwacht.</p>
<p>In het voortraject is een deel van genoemde bezwaren reeds ingebracht. Daarbij is nadrukkelijk meegegeven dat de gewenste ecologische verbeteringen vragen om een heldere afweging van de ontwikkelkansen en mogelijkheden van de aanliggende Natura 2000 gebieden in combinatie met die van het</p>	<p>Het doel van het project is het realiseren van de KRW-opgave voor het Zwarte Water, het verbeteren van de visstand in het Zwarte Water door middel van oeveroptimalisaties. Het afwegen van de ontwikkelkansen en mogelijkheden van aanliggende Natura 2000 gebied behoort niet tot de scope van dit project. Tijdens de voorbereiding is contact geweest met Rijkswaterstaat Midden-Nederland over het Natura 2000 gebied Zwarte Meer. Het Zwarte Meer is een ander waterlichaam dan het Zwarte Water en heeft tevens een KRW en Natura2000 opgave. Daardoor kunnen de maatregelen om de</p>

<p>Zwarte Water. Onduidelijk is welke alternatieven er in het verleden besproken zijn met de diverse grondeigenaren. Daarnaast is in een gesprek weergegeven dat vanwege de tijdsdruk geen inhoudelijke en organisatorische relatie is gelegd met de provincie Flevoland en Rijkswaterstaat Midden-Nederland over het Natura 2000 gebied Zwarte Meer. Het argument van de tijdsdruk is niet meer aan de orde omdat het project het tijdspad niet gehaald heeft.</p>	<p>onderwater natuur in het Zwarte Water te verbeteren niet worden uitgevoerd in het Zwarte Meer.</p>
<p>Er wordt door het Koninklijk Watersportverbond, de KNRB en de TKBN gewezen op een mogelijk alternatief. Locatie A, de zuidelijke oever van het Zwarte Water is aangewezen als luwtezone. Deze locatie wordt in de praktijk gebruikt als zwemlocatie. Dit blijft in het projectplan onbesproken, waarmee niet voldaan wordt aan het gestelde in de Waterwet, dat er een heldere afweging gemaakt moet worden tussen de verschillende maatschappelijke functies. De noordelijke oever biedt volgens het Koninklijk Watersportverbond, de KNRB en de TKBN een goed alternatief. Recht tegen over locatie A kan een doorsteek gemaakt worden naar de wateren rond het Vogeleiland. Hierdoor kunnen interessante koppelkansen met het Natura 2000 gebied Zwarte Meer ontstaan. Dit alternatief is echter niet onderzocht omdat geen gesprek heeft plaatsgevonden met Rijkswaterstaat Midden Nederland en de provincie Flevoland. In dit geval kan het project ook zoveel mogelijk op Rijkswaterstaats-eigendom worden gerealiseerd.</p>	<p>Onderhavig Projectplan Waterwet ziet op de invulling van de noodzakelijke maatregelen op het Zwarte Water. De voorgestelde maatregel ligt in het Zwarte Meer. Dit is voor de Kaderrichtlijn Water een ander waterlichaam met eigen doelen en maatregelen. Maatregelen ten aanzien van het Zwarte Meer kunnen dan ook niet worden meegenomen in dit projectplan Waterwet.</p> <p>Het is niet toegestaan om te zwemmen in de vaargeul. Het zwemmen in rivieren en kanalen buiten de vaargeul wordt als zeer ongewenst beschouwd. Locatie A aan de zuidelijke oever van het Zwarte Water is dan ook niet aangewezen als een zwemlocatie vandaar dat bij de beoordeling van de maatregelen geen rekening is gehouden met het feit dat deze locatie ook door zwemmers gebruikt wordt.</p>

<p>Opgemerkt wordt dat de gebruikers te lang niet geïnformeerd zijn. Alleen het ter inzage leggen van een projectplan Waterwet is niet voldoende. Er wordt niet voldoende invulling gegeven aan hetgeen in de Waterwet verwoord staat namelijk dat het beheer en de verdere ontwikkeling van een watersysteem door het bevoegd gezag in afstemming op de te realiseren doelen van de Waterwet in samenwerking met de gebruikers tot stand moet worden gebracht.</p> <p>Het voorliggende concept-projectplan en het gevolgde traject om tot dit projectplan te komen bevat te veel onvolkomenheden om het plan te kunnen onderschrijven. Gevraagd wordt de resterende tijd tot 2027 te gebruiken om tot een meer afgewogen plan te komen. Indieners zijn bereid daar tijd en energie aan te besteden.</p>	<p>Het omgevingsproces is gestart met overleggen met meerdere partijen zoals de gemeente, het waterschap, Staatsbosbeheer en belangenverenigingen. Aan hen is gevraagd wat hun klanteneisen zijn, wat voor hen belangrijk is in het gebied. Tevens is de voorgestelde oplossing toegelicht. De overleggen zijn tussen juni 2020 en voorjaar 2021? gehouden.</p> <p>Tijdens deze gesprekken zijn potentiële locaties besproken. Aan de hand van de gesprekken en nadere onderzoeken zoals de rivierkundige berekeningen zijn eind 2021 de uiteindelijke locaties tot stand gekomen.</p> <p>In deze gesprekken zijn ook alternatieve voorstellen en aanpassingen aan het ontwerp naar voren gekomen. Deze aanpassingen zijn door Rijkswaterstaat onderzocht en wanneer haalbaar geacht zijn aanpassingen aan het ontwerp doorgevoerd. Ook zijn zorgpunten besproken en is gekeken hoe deze zorgpunten konden worden weggenomen.</p> <p>Tevens is op 10 januari 2022 een digitale informatie avond gehouden waarbij veel vragen zijn gesteld. Hiervoor waren 5000 huishoudens van de gemeente Zwartewaterland en alle eerder betrokken partijen per brief of email uitgenodigd. Er hadden zich ruim 200 mensen opgegeven, en ruim 170 mensen hebben deelgenomen aan de informatie bijeenkomst. De gestelde vragen zijn allemaal beantwoord, deels mondeling tijdens de bijeenkomst. De mondeling gegeven antwoorden en de antwoorden op de overige vragen zijn allen op papier gezet. Iedereen die zich had opgegeven voor de bijeenkomst heeft de gestelde vragen en antwoorden ontvangen. Daarnaast blijft Rijkswaterstaat tijdens de uitvoering contact houden met de omgevingspartijen.</p> <p>Door het gevolgde proces is Rijkswaterstaat van mening dat een zorgvuldige afweging heeft plaatsgevonden, van haalbare maatregelen (zoals beschreven in dit projectplan Waterwet), om te komen tot het behalen van het doel van dit project namelijk uitvoeren van KRW-maatregelen ten behoeve van het verbeteren van de visstand in het Zwarte Water.</p>
<p>Hiswa-RECRON</p>	
<p>Zienswijze is mede opgesteld namens de bij Hiswa-RECRON aangesloten watersportondernemers in de gemeente Zwartewaterland. Hiswa-RECRON heeft begrip voor de doelstelling vanuit de Waterwet maar wil een aantal kritische kanttekeningen plaatsen bij de huidige projectopzet.</p> <p>De zienswijzen zien op:</p>	

<p>Een onvoldoende onderbouwing van de reden waarom op dit stuk vaarwater, Zwarte Water en Molenwaardse Streng forse aanpassingen moeten worden aangelegd. Het onderdeel waarbij stalen damwanden worden geplaatst voor het creëren van luwtezones roept vragen op omdat deze landschapsvreemde objecten niet passen in een natuurlijk landschap en de (vaar)veiligheid in gevaar kunnen brengen.</p>	<p>Naar aanleiding van de zienswijzen is het Projectplan Waterwet aangevuld met een nadere onderbouwing over de noodzaak van luwtezones en de daarmee samenhangende maatregelen. Deze onderbouwing is in hoofdstuk 1.1, hoofdstuk 1.3 en hoofdstuk 2.2 toegevoegd.</p>
<p>De damwanden ter plekke een verhoging van de golfslag creëren. Doordat de beroepsvaart en de toeristische vaart op het Zwarte Water niet gescheiden zijn, leveren de damwanden een veiligheidsrisico op voor het recreatief varen</p>	<p>Rijkswaterstaat is van mening dat het plaatsen van damwanden geen negatieve effecten heeft op het veilig gebruik maken van het vaarwater. Daarbij is ook gekeken naar de effecten voor de recreatievaart. De minimale beschikbaarheid van een 15 meter brede zone buiten de vaargeul borgt het veilig passeren van recreatievaart en beroepsvaart. Rijkswaterstaat is zich ervan bewust dat bij damwanden lokaal onrustiger vaarwater kan ontstaan, echter zal dit naar de mening van Rijkswaterstaat niet leiden tot een onveiligere situatie. Tevens worden de gebruikers voor realisatie en tijdens het eerste recreatie seizoen actief op de hoogte gebracht van de veranderingen.</p>
<p>In de Molenwaardse Streng is een dijkje gepland, hierdoor wordt de toegang onnodig versmald terwijl dit de enige ontsluiting is van de Jachthaven de Molenwaard, voormalig scheepswerf Bodewes en jachthaven de Nadorst. Rijkswaterstaat gaat uit van niet meer dan 5000 vaarbewegingen per jaar, terwijl er in het gebied in piekmomenten veel meer (intensievere) vaarbewegingen plaatsvinden. Vanuit veiligheidsoogpunt zou juist meer naar deze piekmomenten moeten worden gekeken. Ook op jaarbasis zouden weleens meer vaarbewegingen plaats kunnen vinden waardoor de vaarbreedte op 25 in plaats van 23 meter moet worden aangehouden.</p>	<p>Rijkswaterstaat heeft de monding van de Molenwaardse Streng beoordeeld op beschikbaarheid als vaarweg na aanleg van de constructie. Er blijft minimaal 25 meter vaarwegbreedte beschikbaar. Dit is voldoende voor een veilige ontsluiting. In de zienswijzen wordt verwezen naar een minimale breedte van 23 meter. Deze is per abuis genoemd in een overleg, dit dient 25 meter te zijn. Ter plaatse blijft minimaal 25 meter vaarwegbreedte.</p>

<p>Rijkswaterstaat heeft eerder in hetzelfde water een damwand geplaatst die niet voldoet. Deze wordt niet verwijderd maar blijft zitten. In het kader van goed gastheerschap zou Rijkswaterstaat bij nieuwe investeringen eerst de niet functionele oude materialen moeten verwijderen en afvoeren. Daarnaast zou nu al budget moeten worden gereserveerd voor het onderhouden en verwijderen van niet (meer) functionele werken in de toekomst.</p>	<p>Het wel of niet verwijderen van de eerder geplaatste damwand is onderdeel van het beheer van het gebied en geen onderdeel van onderhavig projectplan dat ziet op de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk.</p> <p>Uw opmerkingen worden doorgegeven aan de beheerder.</p>
<p>Daarnaast leeft de vraag waarom door het strikt projectmatige werken meer structurele taken zoals baggeren van de Molenwaard niet meer lijkt te gebeuren terwijl meer obstakels in het water zoals damwanden het aanslibben van materiaal versterkt.</p>	<p>Het Projectplan Waterwet ziet op de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk. Het al dan niet baggeren van de Molenwaard ziet niet op de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk en is dus geen onderdeel van het Projectplan Waterwet. Baggeren maakt onderdeel uit van het beheer- en onderhoud.</p>
<p>Door ondernemers zijn suggesties voor alternatieven gegeven maar door Rijkswaterstaat is meegedeeld dat gezien tijd en budget aanpassingen niet mogelijk waren. Betreurt wordt dat er niet wordt overlegd maar gedicteerd. Conclusie is dat Hiswa-RECRON niet achter het proces en de inhoud van het plan kunnen staan.</p>	<p>Het omgevingsproces is gestart met overleggen met meerdere partijen zoals de gemeente, het waterschap, Staatsbosbeheer en belangenverenigingen. Aan hen is gevraagd wat hun klanteneisen zijn, wat voor hen belangrijk is in het gebied. Tevens is de voorgestelde oplossing toegelicht. De overleggen zijn tussen juni 2020 en voorjaar 2021? gehouden.</p> <p>Tijdens deze gesprekken zijn potentiële locaties besproken. Aan de hand van de gesprekken en nadere onderzoeken zoals de rivierkundige berekeningen zijn eind 2021 de uiteindelijke locaties tot stand gekomen.</p> <p>In deze gesprekken zijn ook alternatieve voorstellen en aanpassingen aan het ontwerp naar voren gekomen. Deze zijn door Rijkswaterstaat onderzocht en wanneer haalbaar geacht zijn aanpassingen aan het ontwerp doorgevoerd. Ook zijn zorgpunten besproken en is gekeken hoe deze zorgpunten konden worden weggenomen.</p> <p>Tevens is op 10 januari 2022 een digitale informatie avond gehouden waarbij veel vragen zijn gesteld. Hiervoor waren 5000 huishoudens van de gemeente Zwartewaterland en alle eerder betrokken partijen per brief of email uitgenodigd. Er hadden zich ruim 200 mensen opgegeven, en ruim 170 mensen hebben deelgenomen aan de informatie bijeenkomst. De gestelde vragen zijn allemaal beantwoord, deels mondeling tijdens de bijeenkomst. De mondeling gegeven antwoorden en de antwoorden op de overige vragen zijn allen op papier gezet. Iedereen die zich had opgegeven voor de bijeenkomst heeft de gestelde vragen en antwoorden ontvangen. Daarnaast blijft Rijkswaterstaat tijdens de uitvoering contact houden met de omgevingspartijen.</p>

	<p>Door het gevolgde proces is Rijkswaterstaat van mening dat een zorgvuldige afweging heeft plaatsgevonden, van haalbare maatregelen (zoals beschreven in dit projectplan Waterwet), om te komen tot het behalen van het doel van dit project namelijk uitvoeren van KRW-maatregelen ten behoeve van het verbeteren van de visstand in het Zwarte Water.</p>
<p>Stichting de Hanze</p>	
<p>Deze zienswijzen betreffen een aanvulling op de zienswijzen die zijn ingediend door de KNRB, de TKBN en het Watersportverbond. Stichting De Hanze en de daarbij aangesloten watersportverenigingen zijn tot de conclusie gekomen dat het plan van Rijkswaterstaat tekortschiet met betrekking tot de belangen voor de watersport en wel om de volgende redenen:</p>	
<p>Landelijk beleid voorziet in het daar waar mogelijk scheiden van recreatievaart en beroepsvaart, dan wel het creëren van een situatie waarin het houden van voldoende afstand mogelijk wordt gemaakt. De plaatsing van damwanden versmalt de vaarweg, ook omdat deze al niet te breed is. Als gevolg van deze versmalling wordt het risico op aanvaring vergroot met alle (veiligheids)gevolgen van dien. Dit is in strijd met het landelijke beleid. Het veiligheidsrisico van het gebruik van damwanden dat het Watersportverbond, KNRB en TKBN in hun zienswijzen signaleren ten aanzien van roeien en kanoën geldt ook voor vissersbootjes en andere kleine schepen. Er is minder ruimte om te laveren en uit te wijken bij drukkere scheepvaart. Voor zeilers is het bijvoorbeeld, bij laag water als de damwanden nog zichtbaar zijn, lastig om tegen de wind in te laveren. De damwanden leveren flinke hinder op en maken het bij drukte onmogelijk om nog te zeilen.</p>	<p>De minimale beschikbaarheid van een 15 meter brede zone buiten de vaargeul borgt het veilig passeren van recreatievaart en beroepsvaart. Daarnaast worden radarreflector palen geplaatst om de zichtbaarheid van de damwanden te versterken. Rijkswaterstaat is zich ervan bewust dat bij damwanden lokaal onrustiger vaarwater kan ontstaan. Rijkswaterstaat is echter van mening dat dit niet leidt tot een onveiligere situatie. Tevens worden de gebruikers voor realisatie en tijdens het eerste recreatie seizoen actief op de hoogte gebracht van de veranderingen. Naar de mening van Rijkswaterstaat heeft het plaatsen van damwanden en de maatregelen die genomen worden geen negatieve effecten op het veilig gebruik maken van het vaarwater.</p>

<p>Voor roeiers kan sprake zijn van een ernstige beperking van de uitoefening van hun watersport. Blijft er voldoende ruimte over bij drukke scheepvaart en tegenliggers? Lopen de roeiriemen beschadigingen op bij contacten met de damwanden? Het naar binnen trekken van de roeiriemen gaat niet voor iedereen even makkelijk. Het gevaar wordt verhoogd doordat een roeiboot dan onbestuurbaar wordt.</p>	
<p>Het niet mogen varen achter de damwand vergroot de veiligheidsrisico's voor de kleine schepen.</p>	<p>De luwtezone heeft als doelstelling om goed paai en opgroei gebied voor vissen te creëren. Medegebruik door (motor gedreven) kleine schepen verstoort dit. Daarnaast loopt de oever vanaf de damwand relatief steil op en kan de diepte niet gegarandeerd worden. Bij de uitvoering wordt gekeken of medegebruik van de luwtezones door kano's mogelijk wordt gemaakt.</p>
<p>Bij hoogwater en/of grauw weer wordt het voor alle watersporters gevaarlijk op het Zwarte Water. De toppen van de damwanden verdwijnen dan onder water en zijn niet of nauwelijks zichtbaar. De "scherpe" stalen damwanden vormen dan voor elk scheepstype een enorm risico. Niet alleen op materiele schade bij een licht contact met de damwand. Als een schip op de damwand terecht komt bestaat het risico dat het schip water maakt en niet zelfstandig van de damwand af kan komen, met alle (levens)gevaaren van dien voor opvarenden.</p>	<p>Net als op andere locaties dienen gebruikers op de hoogte te zijn van de lokale situatie. Tevens blijven de damwanden herkenbaar door de geplaatste radarreflectorpalen die om de 150 geplaatst worden. De gebruikers worden voorafgaand aan de realisatie en tijdens het eerste recreatie seizoen actief van de wijzigingen in het gebied op de hoogte gebracht en kunnen er daardoor op anticiperen. De damwand wordt aan de bovenzijde afgewerkt met een deksloof.</p>
<p>De veiligheid van watersporters is het meest onderschatte risico in de huidige plannen. Vooral omdat de fluctuatie van de waterstand een vast gegeven is in het betreffende vaargebied. Fluctuatie die niet alleen beïnvloed wordt door neerslag maar ook door afvoer van water door de IJssel, opstuwing door wind vooral als deze uit het noordwesten komt en/of</p>	<p>Onder 'Beroepsscheepvaart' in paragraaf 3.3.3 van het Projectplan Waterwet staat aangegeven dat de damwand ca. 1% van de tijd onder water staat en ca. 5 % van de tijd minder dan 20 cm boven water uitsteekt. Voornamelijk in de winterperiode kan de waterstand hoger zijn dan NAP - 0,30 m, de bovenzijde van de damwand. Bovenstaande getallen houden rekening met de in de zienswijze genoemde factoren.</p>

<p>een eventuele sluiting van de balgstuw bij Ramspol. Stichting De Hanze vraagt zich af of is meegewogen dat deze oorzaken ook gezamenlijk kunnen optreden en daarmee de risico's kunnen verhogen.</p>	
<p>Stichting De Hanze is van mening dat de damwanden ten allen tijde en in alle weersomstandigheden duidelijk zichtbaar moeten zijn voor de watersporters, dus ook in donker en mist. Het plaatsen van bakens met reflectoren op de damwanden is volgens Stichting De Hanze onvoldoende vanwege de beperkte (sterkte van) verlichting van vele schepen. Een lichtvoerende bebakening of betonnening moet de absolute minimumeis zijn.</p>	<p>In het gehele Zwarte Water liggen onverlichte tonnen en radarreflectorpalen. Daar heeft de gebruiker bij dergelijke omstandigheden momenteel ook mee te maken. Rijkswaterstaat ziet geen reden om van deze benadering af te wijken.</p>
<p>Op basis van deze zienswijzen is Stichting De Hanze van mening dat het huidige concept Projectplan tekort schiet voor de veiligheid van de watersporters. Gevraagd wordt van de huidige plannen af te zien, dan wel deze aan te passen in het belang van de veiligheid voor alle vormen van watersport.</p>	<p>De veiligheid voor alle vormen van watersport is voor Rijkswaterstaat een randvoorwaarde geweest bij het opstellen van de plannen voor de luwtezones. De beantwoording op uw zienswijzen geeft geen aanleiding tot wijziging van Projectplan Waterwet.</p>
<p>Stichting Erfgoed Zwartwatersklooster</p>	
<p>Door de Stichting Erfgoed Zwartwatersklooster wordt aandacht gevraagd voor het risico dat aan het plan van Rijkswaterstaat verbonden is. De uitvoering van het project is voorzien op een locatie die een bijzondere historie kent. Ingrepen langs de oever zijn niet mogelijk zonder dat eerst adequaat archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden. Pas nadat dit onderzoek heeft plaatsgevonden kan een goed oordeel over de vergunningen gegeven worden.</p>	<p>De archeologische waarden in het gebied zijn middels een bureau studie uitgezocht. Daarbij is een protocol opgesteld dat de aannemer dient toe te passen tijdens de realisatie van het project. Hierin staat dat waar de kans op archeologische resten het grootst is: de zogenoemde aandachtsgebieden. Ook staat erin vermeld hoe tijdens de werkzaamheden met archeologische vondsten moet worden omgegaan. De mogelijke (overslag)haven ter hoogte van de huisstede wordt toegevoegd als aandachtsgebied en het protocol wordt daarop aangepast.</p> <p>Naar aanleiding van de zienswijzen wordt een aanvulling in het projectplan Waterwet in hoofdstuk 4.5.5 opgenomen: In het archeologie protocol zijn een aantal aandachtsgebieden aangegeven. Vanwege het mogelijk voorkomen van een (overslag)haven bij huisstede 'de Velde' is dit gebied opgenomen als aandachtsgebied in het archeologisch protocol.</p>
<p>Van den Berg Waterwerken</p>	

<p>De heer Van den Berg geeft aan de beweegredenen van Rijkswaterstaat om luwtezones te realiseren te begrijpen. Hij kan zich echter niet vinden in het plaatsen van stalen damwanden in het Zwarte Water voor het realiseren van deze luwtezones. Hij geeft daarvoor de volgende redenen aan.</p>	
<p>De rivier het Zwarte water wordt door verschillende doelgroepen zoals de recreatievaart en beroepsvaart gebruikt. Ook is op een deel van het Zwarte Water het gebruik van snelvarende boten om te waterskiën toegestaan. Het plaatsen van stalen damwanden zal door de aanwezigheid van vooral deze laatste gebruikers leiden tot levensgevaarlijke situaties.</p>	<p>Naar de mening van Rijkswaterstaat heeft het plaatsen van damwanden geen negatieve effecten op het veilig gebruik maken van het vaarwater. De minimale beschikbaarheid van een 15 meter brede zone buiten de vaargeul borgt het veilig passeren van recreatievaart en beroepsvaart. Rijkswaterstaat is zich ervan bewust dat bij damwanden lokaal onrustiger vaarwater kan ontstaan. Rijkswaterstaat is echter van mening dat dit niet leidt tot een onveiligere situatie. Tevens worden de gebruikers voor realisatie en tijdens het eerste recreatie seizoen actief op de hoogte gebracht van de veranderingen.</p>
<p>De beroepsvaart zal hinder ondervinden omdat door het plaatsen van de stalen damwanden de vaarwegbreedte wordt beperkt terwijl de vrachtschepen de laatste jaren steeds langer en breder zijn geworden. Hierdoor hebben de vrachtschepen alle ruimte juist nodig vooral in een bochtige rivier als het Zwarte Water.</p>	<p>In de Legger Rijkswaterstaatswerken is de benodigde vaargeul breedte vastgelegd die voor de beroepsvaart beschikbaar moet zijn, deze beschikbare breedte wordt niet beïnvloed door de maatregelen. Zie onder 'Beroepsscheepvaart', paragraaf 3.3.3 in het Projectplan Waterwet.</p>
<p>Het Zwarte Water is weersgevoelig en treedt bij harde wind regelmatig buiten zijn oevers. Na regenval stijgt het waterpeil, mede door een afdracht van water vanuit de Overijsselse Vecht. Als bij hoogwater de damwand onder water treedt, is deze niet zichtbaar voor de scheepvaart. Ondanks de voorgenomen veiligheidsmaatregelen blijven er gevaarlijke situaties ontstaan.</p>	<p>In paragraaf 3.1, pagina 20 is de specifieke waterhuishoudkundige situatie beschreven. Onder 'Beroepsscheepvaart' in paragraaf 3.3.3 van het Projectplan Waterwet staat dat ca. 1% van de tijd de damwand onder water staat en ca. 5 % van de tijd minder dan 20 cm boven water uitsteekt. Voornamelijk in de winterperiode kan de waterstand hoger zijn dan NAP -0,30 m, de bovenzijde van de damwand.</p> <p>Rijkswaterstaat is van mening dat de damwanden gezien de hoogte (0,5 m boven het gemiddelde peil) en aanwezigheid van radarreflectorpalen om de 150 m. voldoende zichtbaar zijn, ook in het snelvaargebied.</p> <p>Door het plaatsen van de radarreflectorpalen op de damwanden zijn ook bij hogere waterstanden de damwanden voldoende zichtbaar.</p> <p>Tevens past de wijze waarop wordt omgegaan met de radarreflectorpalen in het algemene beeld van objecten in het Zwarte Water, zoals de boeien.</p>

	Door het nemen van deze maatregelen leidt het plaatsen van de damwanden niet tot negatieve effecten op het veilig gebruik van het vaarwater
Als zich in de toekomst een ernstig ongeval voordoet waarbij de damwanden een rol spelen, in hoeverre kan Rijkswaterstaat dan verwijtbaar handelen worden verweten? Rijkswaterstaat heeft dan namelijk een onveilige situatie gecreëerd waarover verschillende partijen al voorafgaand aan de voorgenomen plannen hun zorgen en ongenoegen hebben geuit. De vooropgestelde maatregelen rondom de zichtbaarheid ten behoeve van de scheepvaart gaan hier niet op en kunnen niet als afschuiving van het aansprakelijkheidsrisico worden gebruikt.	In het geval dat er in de toekomst een ongeval plaatsvindt zullen op dat moment de specifieke omstandigheden van dat ongeval in kaart worden gebracht. Deze omstandigheden zullen betrokken worden bij de beoordeling van eventuele schadeclaims.
Voor het verbeteren van de visstand zijn andere alternatieven mogelijk. Rijkswaterstaat wordt geadviseerd om een alternatief toe te passen dat ook ten goede komt aan de overige flora en fauna en de vaarweg niet nadelig beïnvloedt.	Naar aanleiding van de binnengekomen zienswijzen is het Projectplan Waterwet aangevuld met een onderbouwing over de noodzaak van luwtezones en de daarmee samenhangende maatregelen. Deze onderbouwing is in hoofdstuk 1.1, hoofdstuk 1.3 en hoofdstuk 2.2 toegevoegd.
De voorgenomen damwanden passen niet in het natuurbeeld en zijn afbreuk voor de omgeving.	Het Zwarte Water is 19 km lang. Hierin worden, verdeeld over 5 locaties, over maximaal 2,5 km lengte damwanden geplaatst, aan een oeverzijde. Het plaatsen van damwanden kan op deze locaties een lokaal gewijzigde landschapsbeleving geven.
Opgemerkt wordt dat waarschijnlijk niet op alle locaties eigendoms en/of alle rechten van Rijkswaterstaat liggen. Het is bekend dat één perceel in particulier bezit is.	De aanleg van de damwanden vindt plaats op eigendom van Rijkswaterstaat.
Vanwege genoemde redenen zou Rijkswaterstaat moeten afzien van de voorgenomen plannen.	Rijkswaterstaat ziet, gezien hiervoor aangegeven argumenten, geen reden voor afzien van de voorgenomen plannen.